

T1

Nauč se vždy sledovat **POČET ČLENŮ**, zabráníš tak častým chybám. Pozor také na **PRIORITU** (přednost) **POČETNÍCH OPERACÍ**.

T2

Při **VYTÝKÁNÍ** má výraz ve vytvořené závorce stejný počet členů jako výraz původní.

T3

Po roznásobení závorek má výraz (před dalšími úpravami) tolik členů, kolik je součin počtů členů v násobených výrazech.

T4

Máš-li rozložit mnohočlen na součin, je výsledný výraz **JEDNOČLEN**. (součin „závorek“).

Například rozkládáme na součin výraz

$$x^2y + 4x^2 + y + 4 = x^2(y + 4) + (y + 4) = (y + 4) \cdot (x^2 + 1):$$

- Po prvním kroku je výsledkem součet (dvojčlen).
- Po dalším vytknutí výrazu v závorce dostaneme součin dvou výrazů (dvojčlenů v závorkách) – tedy jednočlen.

T5

Zapamatuj si dvě nejčastější podmínky, které musí být splněny, aby měl (lomený) výraz smysl:

- Ve jmenovateli zlomku nesmí být **NULA**.
- Pod sudou odmocninou nesmí být **ZÁPORNÉ ČÍSLO**.

T6

PODMÍNKY u lomených výrazů určuj **PRŮBĚŽNĚ** a pro každý výraz, který úpravami získáš. Pokud se zaměříš jen na výsledek, většinou budou tvé podmínky neúplné, a tedy hodnoceny jako špatné.

T7

Nezapomeň, že **KRÁTIT** můžeš jen tehdy, je-li v čitateli i jmenovateli **SOUČIN**.

T8

Připomeň si **PRAVIDLA PRO POČÍTÁNÍ S MOCNINAMI A ODMOCNINAMI**. Nemá ale smysl učit se je nazpaměť! Místo toho se snaž si je zdůvodnit a porozumět jim. Tato pravidla platí bez ohledu na to, zda je v exponentu mocniny číslo přirozené, celé, racionální nebo reálné. Stejně tak nezáleží na tom, zda počítáš s odmocninou druhou nebo vyšší. Pravidla si vyhledej i v tabulkách, ať víš, kde je v případě potřeby najdeš.

T9

Nezapomeň, že **SUDÁ MOCNINA** záporného čísla je číslo kladné (násobíš sudý počet záporných čísel), zatímco **LICHÁ MOCNINA** záporného čísla je číslo záporné (násobíš lichý počet záporných čísel)!

T10

Připomeň si částečné odmocňování a tzv. usměrňování zlomků. Tyto úpravy bývají používány u správné odpovědi v nabídce výsledků v uzavřených úlohách.

T11

Nezapomeň, že výrazy s odmocninami jsou stále „výrazy“, takže i zde používej algebraické vzorce, zejména $(a + b)^2$, $(a - b)^2$, $a^2 - b^2$.

Ch1

Pozor při **ODSTRAŇOVÁNÍ ZÁVOREK!**
Je-li před závorkou znaménko mínus, nesmíš zapomenout změnit znaménka u všech členů v závorce v opačnou.

Ch2

Jestliže ti vyjde při rozkladu na součin výraz typu $a(x+2) - b(x+2)$ nebo $a(a+4) + 4$, **NENÍ TO VÝSLEDEK!**
V prvním případě je nutné ještě VYTKNOUT, takže výsledek je $(x+2) \cdot (a-b)$. Ve druhém případě je nutné zvolit jiný postup, zde **POUŽÍT VZOREC**: $a^2 + 4a + 4 = (a+2)^2$.

Ch3

Součet druhých mocnin nelze rozložit na součin jinak než vytknutím! Pokud tedy nelze z výrazu typu $a^2 + b^2$ nic „smysluplného“ vytknout, je tento výraz dál nerozložitelný.

Ch4

Při úpravách výrazů **NEZAMĚŇUJ** vzorce $a^2 - b^2$ a $(a-b)^2$!

Ch6

Nezaměňuj následující dva typy úloh: úlohu, kdy máš **URČIT PODMÍNKY**, za kterých má výraz smysl (případně pro které hodnoty proměnných smysl nemá) s úlohou, kdy máš určit, pro které hodnoty proměnných je **HODNOTA VÝRAZU ROVNA NULE!**

Ch5

Pozor na následující **CHYBNÉ ÚPRAVY!** $(a+b)^2 \neq a^2 + b^2$, $(a+b)^3 \neq a^3 + b^3$, $(a-b)^2 \neq a^2 - b^2$ atd. Výrazy nutné **UMOCNIT PODLE VZORCE**, případně **ROZNÁSOBIT** závorky!

Ch7

Pozor! Je-li ve jmenovateli výraz typu $x^2 + 1$, žádná podmínka pro proměnnou x zde nevzniká. Hodnota tohoto výrazu je vždy kladné číslo (větší nebo rovno 1).

Ch8

Je-li ve jmenovateli výraz typu $x^2 + y^2$, nesmějí být rovny nule **OBĚ PROMĚNNÉ SOUČASNĚ**. Právě jedna z nich se ale nule rovnat může.

Ch9

Pozor při dělení lomených výrazů nebo při úpravách složených lomených výrazů: nule se nesmí rovnat jak číselník, tak jmenovatel výrazu, kterým dělíme (zlomek se „převrací“).

Ch10

Při krácení lomeného výrazu lze krátit vždy jen **CELÉ ČINITELE** (tj. „celé závorky“), nesmíš krátit člen v jedné závorce v čitateli se členem v jiné závorce ve jmenovateli! **NELZE** tedy upravit výraz

způsobem: $\frac{x \cdot (\cancel{3}x + 2)}{2 \cdot (\cancel{3}x + 1)}$, není to ani $\frac{x \cdot (1+2)}{2 \cdot (1+1)}$, ani $\frac{x \cdot (0+2)}{2 \cdot (0+1)}$.

Ch11

Při krácení lomených výrazů **NELZE KRÁTIT EXPONENTY!**

Tzn. **NELZE** provést následující úpravy:

$\frac{a^2 + b^2}{(a-b)^2} \neq \frac{a+b}{a-b}$ nebo $\frac{(a+b)^2}{(a-b)^2} \neq \frac{a+b}{a-b}$

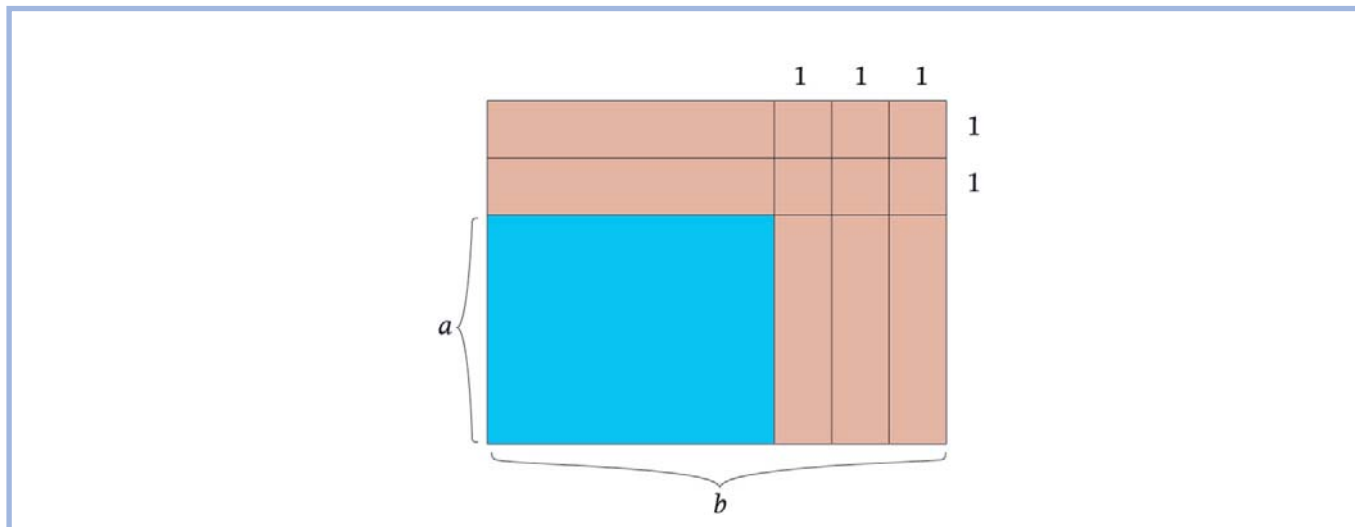
Ch12

Nezapomeň, že pro každé nenulové číslo a platí $a^0 = 1$ a že každé reálné číslo a si lze představit jako mocninu a^1 . Vyhneš se tak častým chybám.

Ch13

Pozor! Nezaměňuj následující dva typy úprav:
Lze provést úpravy $\sqrt[n]{x \cdot y} = \sqrt[n]{x} \cdot \sqrt[n]{y}$ a $\sqrt[n]{x : y} = \sqrt[n]{x} : \sqrt[n]{y}$ (odmocnění součinu a podílu), ale **NELZE** provést úpravy $\sqrt[n]{x \pm y} \neq \sqrt[n]{x} \pm \sqrt[n]{y}$ (odmocnění **SOUČTU A ROZDÍLU!**)!

VÝCHOZÍ OBRÁZEK K ÚLOZE 1

1 Vyjádřete výrazem obsah modré části obdélníku.

2 Zapište pomocí proměnných jako výraz:

- součet proměnné x a její odmocniny;
- podíl proměnných a a b zmenšený o jejich součin;
- druhou mocninu součinu proměnných k a s zvětšenou o trojnásobek konstanty π .

3 Je dán výraz $\frac{\sqrt{r-4}}{s^2-9}$.

U každého z následujících tvrzení o tomto výrazu rozhodněte, zda je pravdivé (A), či nepravdivé (N):

	A	N
Ch6 3.1 Hodnota výrazu pro $r = 4, s = 3$ je rovna 0.	☐	☐
Ch6 3.2 Hodnota výrazu pro $r = 4, s = 1$ je rovna 0.	☐	☐
3.3 Je to podíl druhé odmocniny proměnné r zmenšené o čtyři a rozdílu druhých mocnin proměnné s a čísla 3.	☐	☐
Ch6 3.4 Výraz má smysl pro všechna $s \in \mathbb{R}, s \neq 3, s \neq -3$.	☐	☐
3.5 Je to číselný výraz.	☐	☐

T5 **4** U následujících výrazů nejprve stanovte podmínky, za kterých mají smysl, a poté určete hodnotu výrazu pro dané hodnoty proměnných:

- $\frac{s+t}{3-t}$ pro $s = 2, t = 5$
- $\sqrt{x^2 - 2x + 1}$ pro $x = 12$
- $\frac{y}{|y-3|-2}$, pro $y = 2$
- $\frac{|s^2 + 36|}{\sqrt{s^2 - 9}}$ pro $s = 5$

T5 5 Je dán výraz $\frac{\sqrt{r-4}}{s^2-1}$. Určete podmínky, za kterých má tento výraz smysl.

- A) Výraz má smysl pro všechna $s \in \mathbb{R}, s \neq 1, s \neq -1$.
- B) Výraz má smysl pro všechna $r \in \mathbb{R}, r \geq 4$.
- C) Výraz má smysl pro všechna $s \in \mathbb{R}$ a $r \in \mathbb{R}$.
- D) Výraz má smysl pro všechna $s \in \mathbb{R}, s \neq 1, s \neq -1$ a $r \in \mathbb{R}, r \geq 4$.
- E) Jiná odpověď.

6 U obou následujících výrazů určete, pro kterou hodnotu proměnných je hodnota výrazu rovna uvedenému číslu:

- a) $a^2 - 5a$ rovna 0;
- b) $\frac{s+5}{4-s}$ rovna 8.

VÝCHOZÍ TABULKA K ÚKOLU 7

Technické údaje – střešní krytina TALENGO

Hmotnost jedné tašky	cca 3,3 kg
Krycí délka tašky	cca 36,6 cm
Krycí šířka tašky	cca 21,6 cm
Počet kusů/m ²	cca 12,6 ks/m ²

7 U každého z následujících tvrzení rozhodněte, zda je pravdivé (A), či nepravdivé (N). Vycházejte pouze z údajů uvedených v tabulce.

	A	N
7.1 Na stříšku byly položeny 3 řady tašek, každá o počtu x kusů. Jejich hmotnost v kg udává výraz $9,9x$.	☐	☐
7.2 Jedna řada střešních tašek obdélníkové střechy má délku d metrů. Počet střešních tašek, které se do řady vejdou, vyjadřuje výraz $\frac{d}{36,6}$.	☐	☐
7.3 Na stříšku bylo položeno 196 tašek v x řadách. Počet tašek v jedné řadě udává výraz $\frac{196}{x}$.	☐	☐
7.4 Počet kusů střešních tašek, které jsou potřeba na pokrytí čtvercové střechy o straně a (m), udává výraz $12,6a$.	☐	☐
7.5 Jeden m ² střešních tašek stojí x Kč. Částku v Kč, kterou zaplatíme za krytinu na pokrytí obdélníkové střechy o obsahu s (m ²), udává výraz $12,6xs$.	☐	☐

Ch1 5 Bez roznásobení nejprve určete stupeň mnohočlenu, který je součinem mnohočlenů, pak vynásobte: $2x[2(x-1)-4(x^2+2)]$.